

با فراهم شدن زمینه‌های صادراتی خرما می‌تواند نقش مهمتری در تجارت خارجی داشته باشد

اشاره ۱۵

خرما از محصولات کشاورزی ارزشمند ایران است که نه تنها در تغذیه بومیان مناطق خرماخیز نقش مؤثری دارد، بلکه در بازارهای جهانی نیز خریداران پروپاقرمی دارد. تولید خرما در ایران به قرن‌ها پیش برمی‌گردد و در حال حاضر نیز بخش‌های قابل توجهی از اراضی باغی کشور به پرورش این گیاه اختصاص دارد.

با این وجود، خرما می‌تواند بیش از پیش در تأمین نیازهای بازار داخلی و صادرات غیرنفتی کشور نقش ایفا کند و با ایجاد و گسترش صنایع فرآوری جانبی آن، ارزش افزوده بیشتری، صادرات محصولات با ارزش‌تر و اشتغال مناسب در مناطق خرماخیز و فعالیت‌های جانبی را تضمین کند. از این رو تولید، فرآوری و صادرات خرما از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

خبیرنگار نشریه «بررسی‌های بازرگانی» در گفت‌وگو با آقای اردوان نوسودی، مدیرکل اداره کل نخیلات و وزارت جهاد کشاورزی، روند جاری تولید و صادرات خرما، مشکلات و تنگناهای موجود در بخش‌های تولید و تجارت خرما و نیز صنایع فرآوری آن را جویا شد با هم این مصاحبه را می‌خوانیم.

■ وضعیت تولید خرما در ایران چگونه است و چه جایگاهی در تولید و تجارت جهانی این محصول داریم؟

۱۱ خرما از جمله محصولات نواحی گرمسیری ایران است که در مساحتی بالغ بر ۲۱۵۷۸۶ هکتار (۱۷۷۲۷۲ هکتار بارور و ۳۸۵۱۴ هکتار نهال) و با تولید ۹۰۸۳۴۰ تن و متوسط عملکرد ۵۱۲۴ کیلوگرم در هکتار کشت می‌شود.

طبق آمار سازمان خواربار و کشاورزی (فائو)، ایران در سال ۱۹۹۷ از نظر سطح زیر کشت و تولید خرما مقام اول و از نظر عملکرد در هکتار مقام هفتم جهان را به خود اختصاص داد. از جنبه تجاری، خرما یکی از اقلام عمده صادرات غیرنفتی کشور است. طبق آمار فائو در سال ۱۹۹۷، صادرات خرمای ایران از نظر وزنی با صادرات ۱۰۰ هزار تن مقام سوم و از نظر ارزش صادرات نیز با ۴۰ هزار دلار مقام سوم جهان را به خود اختصاص داد.

در صورت فراهم شدن زمینه‌های لازم در امر صادرات و بازاریابی، خرما می‌تواند نقش مهمتری در تجارت خارجی محصولات کشاورزی و کسب درآمد ارزی داشته باشد، به طوری که طبق برآورد کارشناسی، یک کیلو خرمای

تولیدی با قیمت هر کیلو ۲۰۰۰ ریال با توجه به درجه به درجه ۱، ۲، ۳ و ۴ بودن آن، ارزش افزوده‌ای حدود ۴۰۰۰ ریال ایجاد می‌کند. با وجود این ارزش افزوده و شرایط و امکانات مناسب، به دلیل وجود نظام سنتی تولید و مشکلات و محدودیت‌های ناشی از آن در مراحل بعد از تولید، بازاریابی و تجارت و صنایع فرآوری و جانیی خرما، از این ظرفیت موجود در کشور استفاده مناسب به عمل نمی‌آید.

■ آیا تاکنون راهکارهایی برای غلبه بر مشکلاتی که ذکر فرمودید، اندیشیده شده است؟

جهت سامان دادن به وضعیت تولید و بهره‌برداری هر چه بیشتر از این منابع و ظرفیت‌های تولید در مناطق خرماخیز، اقدامات جدی و مؤثری لازم است که بخشی از آنها در برنامه ۵ ساله سوم پیش‌بینی شده و مقرر است که در ستاد ملی خرما پس از تشکیل، روی موارد زیر تأکید و تأیید گردد.

- اصلاح تولید و ساختار خرما و بهداشتی نمودن نخلستان‌ها (جایگزینی ارقام تجاری و صادراتی).

- اصلاح صادرات خرما و تدوین یک برنامه جامع بازاریابی و بازرگانی.

- تدوین برنامه جامع صنایع وابسته به خرما بر اساس بازاریابی داخلی و خارجی با توجه به اینکه در سال ۲۰۰۴

میلادی محدودیت واردات و صادرات در اروپا لغو خواهد شد.

- تدوین برنامه جامع تبلیغاتی جهت بالا بردن آگاهی‌های عمومی در کشور در خصوص ارزش و خواص غذایی خرما.

- ایجاد میز صادرات خرما به منظور رسیدگی به مشکلات صادرات خرما و مشخص کردن نوع کمک‌ها و تسهیلات قابل ارایه به صادرکنندگان.

■ بررسی سطح زیر کشت، تولید

و عملکرد خرما در ایران و مقایسه آن با جهان، چه ویژگی‌هایی را مشخص می‌سازد؟

بر اساس آخرین آمار و اطلاعات منتشره از سوی سازمان فائو، حدود ۲۹ کشور جهان در سال ۱۹۹۷ تولیدکننده خرما بوده‌اند که به ترتیب قاره‌ها: در آسیا ۱۴ کشور، آفریقا ۱۲ کشور، آمریکای شمالی و جنوبی ۲ کشور و اروپا یک کشور گزارش شده است.

بر اساس آمار سال ۱۳۷۸، از مجموع ۱۲/۳ میلیون هکتار سطح زیر کشت محصولات کشاورزی ایران، بیش از ۲ میلیون هکتار (معادل ۱۶/۲ درصد کل اراضی) به کشت محصولات دائمی باغی اختصاص دارد که سطح زیر کشت خرما در همین سال با احتساب نهال و باروردر حدود ۲۱۶ هزار هکتار (معادل ۱۱/۸ درصد) کل سطح باغبانی (رتبه چهارم جهان) است. ۸۲ درصد سطح زیر

کشت خرمای ایران بارور است. مقایسه سطح زیر کشت، تولید و عملکرد خرما در استان‌های خرماخیز کشور نشان می‌دهد که از نظر سطح زیر کشت و میزان تولید استان کرمان (شامل مناطق کرمان و جیرفت و کهنوج که زیر نظر دو سازمان کشاورزی می‌باشند) و از نظر عملکرد، استان کرمانشاه مقام نخست را دارا می‌باشد.

■ میزان تولید خرما در سال

۱۳۷۹ چقدر بوده است و نسبت به سال‌های اجرای برنامه اول و دوم چه تغییراتی را نشان می‌دهد؟

۱۱ میزان تولید خرما در سال ۱۳۷۹ بر اساس گزارش‌های دریافتی از استان‌ها ۹۱۲/۸ هزار تن می‌باشد.

آمارهای جمع‌آوری شده نشان می‌دهد که تولید خرمای ایران از ۵۵۸/۹ هزار تن در سال ۱۳۶۷ به ۵۲۸/۵ هزار تن در سال ۱۳۶۸ (آغاز برنامه اول) کاهش یافت. میزان تولید در سال ۱۳۶۹ به ۵۱۸/۳ هزار تن، در سال ۱۳۷۰ به ۵۸۷/۹ هزار تن، در سال ۱۳۷۱ به ۵۷۸/۲ هزار تن، در سال ۱۳۷۲ به ۷۱۵/۷ هزار تن و در سال ۷۳ به ۷۰۵/۳ هزار تن رسید. تولید خرما در سال ۱۳۷۴ (آغاز برنامه دوم) به ۷۸۰ هزار تن، در سال ۷۵ به ۸۵۵/۵ هزار تن، در سال ۷۶ به ۸۷۷/۲ هزار تن و در سال ۱۳۷۷ به ۹۱۸/۱ هزار تن بالغ شد. میزان تولید خرما در سال ۱۳۷۸ نیز حدود ۹۰۰ هزار تن برآورد شده است.

■ سطح زیر کشت نخیلات در

ایران چه میزان است و آیا از نخیلات سرشماری شده است؟

سطح زیر کشت نخیلات در ایران طبق آمارهای موجود در سال ۱۳۶۹ در مجموع ۱۴۴/۹ هزار هکتار (شامل نهال و بارور)، در سال ۱۳۷۰ بالغ بر ۱۵۱/۵ هزار هکتار. در سال ۱۳۷۱ بیش از ۱۶۰/۵ هزار هکتار، در سال ۱۳۷۲ به میزان ۱۶۲/۵ هزار هکتار و در سال ۱۳۷۳ نزدیک به ۱۸۱ هزار هکتار گزارش شده است.

در برنامه دوم سطح زیر کشت نخیلات (شامل نهال و بارور) از حدود ۱۸۷/۳ هزار هکتار در سال ۱۳۷۴ به ۲۰۳/۲ هزار هکتار در سال ۱۳۷۵ و سپس به ۲۱۲/۶ هزار هکتار در سال ۱۳۷۶ و حدود ۲۱۷/۸ هزار هکتار در سال ۱۳۷۷ افزایش یافت، اما در سال ۱۳۷۸ این رقم به حدود ۲۱۵/۸ تنزل یافت که شامل ۳۸/۵ هزار هکتار نهال و ۱۷۷/۳ هزار هکتار نخیلات بارور بود. از نخیلات ایران سرشماری به عمل نیامده است، ولی از سال ۱۳۷۹ پروژه مشترکی با اداره کل آمار وزارت جهاد کشاورزی شروع شده که به این هدف خواهیم رسید.

■ مناطق خرماخیز ایران کدام نواحی هستند؟ لطفاً با ذکر آمار اعلام فرمایید.

مناطق خرماخیز ایران شامل استان‌های هرمزگان، فارس، کرمان، سیستان و بلوچستان، خوزستان، بوشهر، اصفهان، ایلام، خراسان، سمنان، کرمانشاه، کهگیلویه و بویراحمد و منطقه جیرفت و کهنوج و یزد می‌باشد.

■ آیا تاکنون مطالعات گسترده‌ای در خصوص ویژگی‌های اقلیمی و استعدادهای پرورش خرما در مناطق مختلف ایران انجام شده است؟ حاصل این مطالعات چیست؟
به منظور طبقه‌بندی و انتخاب مناطق کاملاً مستعد، مستعد و به نسبت مستعد، سه مرحله بررسی و سه عامل مدنظر قرار گرفته است.

مرحله اول: شرایط اقلیمی

مرحله دوم: شرایط خاک

مرحله سوم: وضع موجود باغ‌های خرما که به ترتیب وضع مناطق و استان‌های خرماخیز کشور را از نقطه نظر تطابق عوامل با نیازهای نخل مقایسه نموده و در نهایت پس از بررسی مشترک آنها به طبقه‌بندی مناطق پرداخته و از بین آنها مناسب‌ترین منطقه کشت مشخص و معرفی می‌گردد:
در مرحله اول که طبقه‌بندی مناطق بر حسب شرایط اقلیمی است، با توجه به پارامترهای ویژه، ۷ منطقه اصلی اقلیمی برای خرما در نظر گرفته شده که با اختلاف جزئی دارای امکان رشد و توسعه نخل خرما می‌باشد. این مناطق عبارتند از:

۱- منطقه گرمسیری و خشک فصل زاگرس مرکزی (قصر شیرین) دارای اکولوژی استپی با ۱۵۰ میلیمتر باران زمستانه که با خطر یخبندان ناچیزی مواجه بوده، مجموع حرارتی تابستان تا ۵۴۰۰ ساعت می‌رسد و برای بعضی ارقام خرما منطقه مستعدی است.

۲- منطقه گرمسیری و خشک فصل خوزستان اکولوژی استپی با ۱۲۵ الی ۳۵۰ میلیمتر باران زمستانه و بدون خطر یخبندان که مجموع حرارتی آن به ۵۷۱۰ ساعت می‌رسد.

۳- منطقه گرمسیری و خشک فصلی زاگرس جنوبی (فارس و کهگیلویه) اکولوژی استپ جزئی با ۱۰۰ تا ۲۹۰ میلیمتر باران و خطر یخبندان ناچیز با مجموع حرارتی ۳۰۶۰ ساعت.

۴- منطقه گرمسیری و خشک ساحلی (بوشهر و هرمزگان) اکولوژی نیمه‌استوایی با ۲۵ الی ۲۱۶ میلیمتر باران، بدون خطر یخبندان و با مجموع حرارتی برابر با ۶۳۳۰ ساعت.

۵- منطقه گرمسیری و خشک فصلی (کرمان و جیرفت) اکولوژی استپ جزئی با ۱۲۰ تا ۲۵۰ میلیمتر باران، بدون خطر یخبندان، با مجموع حرارتی تابستانی برابر ۳۴۰۰ ساعت.

۶- منطقه گرمسیری جنوبی (سیستان و بلوچستان) اکولوژی خشک نیمه‌استوایی با ۶۰ الی ۱۵۰ میلیمتر باران، بدون خطر یخبندان با مجموع حرارتی تابستان برابر ۵۸۵۰ ساعت.

۷- منطقه گرمسیری و خشک شمالی (یزد و جنوب خراسان)

با اکولوژی استپی و با ۶۰ تا ۲۵۰ میلیمتر باران، با خطر یخبندان ناچیز و مجموع حرارتی برابر با ۳۳۷۵ ساعت.

مرحله دوم، طبقه‌بندی مناطق بر حسب حاصلخیزی خاک است.

بر اساس مطالعات و تحقیقات انجام شده توسط محققین و خاکشناسان کشور، وضعیت مناطق هفت‌گانه از نظر خاکشناسی و حاصلخیزی خاک، طبقه‌بندی شده است.

الف - مناطق کاملاً مستعد

اگرچه هر یک از مناطق هفت‌گانه خرماخیز کشور ارقامی نسبتاً متفاوت با یکدیگر تولید می‌کنند که در جای خود اهمیت و ارزش فراوان برای روستاییان و پرورش دهندگان آن دارند و تعدادی از آنها نیز دارای ارزش بازاری خوبی هستند، لیکن با توجه به محدودیت‌ها و اولویت سایر محصولات راهبردی و حداقل تولید و نیروی انسانی می‌توانیم مناطق را درجه‌بندی کنیم.

مناطق کاملاً مستعد در استان‌های خوزستان، فارس، بوشهر، کرمان (جیرفت)، سیستان و بلوچستان و هرمزگان قرار دارند. در این مناطق گاهی گونه مشترکی وجود دارد که در مبداء اصلی عملکرد خوبی دارند یا به عبارت دیگر بعضی انواع خرما دارای پراکندگی زیادتر و بعضی محدودتر دارند.

بعضی مناطق محل تولید یک گونه (واریسته) مرغوب است. مثلاً زاهدی که گونه عمده قصرشیرین یعنی شمالی‌ترین منطقه خرماخیز ایران است و این خرما جزو خرماهای مرغوب و خشک ایران به شمار می‌آید. ولی این محل به علت داشتن محدودیت آبی و اشتغال گوناگون روستاییان، جزو اولویت یک قرار نمی‌گیرد. کشت این گونه در طرفین مرز در دامنه کوه‌ها، سراسر خوزستان و مناطق ساحلی بوشهر تا کازرون کشیده شده است. جهرم منطقه اصلی گونه شاهانی است، ولی این گونه خیلی خوب

دارای پراکندگی زیاد بوده و از شیراز تا داراب، فسا، لنگه و میناب ادامه دارد. بوم منطقه اصلی گونه مضافتی است. اما این رقم در مناطق مختلف خرماخیز کرمان از شرق خطی که از شهداد - حاجی‌آباد به طرف میناب می‌گذرد و به بلوچستان می‌رسد، دیده می‌شود.

رقم ربی، بلوچستان نقطه انتشار این رقم بوده و تا بوم دیده می‌شود. این رقم جنوبی‌ترین گونه عمده ایران است. استمران، اکثریت نخیلات خوزستان (۸۰ درصد) را تشکیل داده و عمده‌ترین گونه صادراتی ایران می‌باشد و تا سواحل بوشهر و کازرون ادامه دارد.

کبکاب و گونه عمده خشت، دشتستان، تنگستان و دشتی در مناطق بوشهر و کازرون است. این خرما از گونه‌های مرغوب ایران و جهان محسوب می‌شود. لذا با توجه به اهمیت ارقام و اشتغال زارعین، اقتصادی بودن و قدمت

تولید و صادرات، مناطق کاملاً مستعد خرما عبارتند از شهر و بخش‌های استان‌های زیر:

آبادان، خرمشهر، اهواز، دشت آزادگان، شادگان (خوزستان)، جهرم، داراب، شیراز، کرمان، خفر و قطب‌آباد (فارس)، دشتستان، تنگستان، دشتی، بزازجان و بوشهر (بوشهر)، بوم، شهداد، جیرفت، نورماشیر (کرمان)، میناب و حاجی‌آباد (هرمزگان)، بمپور چانف، لاشار، سرباز، سراوان و نیک‌شهر (سیستان و بلوچستان).

ب - مناطق مستعد کشت خرما

شمال شرق استان خوزستان (شوشتر، بهبهان و رامهرمز)، فارس (فیروزآباد، فسا، داراب و لار)، جنوب استان بوشهر (اراضی بنادر دیلم، گناوه، دیر و خورموج)، قصر شیرین (حوالی قصر شیرین، نفت‌شهر و سومار)، بندرعباس (بندرلنگه و کنگان) و بخش‌های خرماخیز ایرندگان، کارواندر، خاش. از مناطق مستعد کشت خرما در ایران محسوب می‌شوند.

■ مهمترین انواع خرمای ایران را

نام ببرید؟ خرماهای معروف ایران در کدام نواحی هستند؟

خرماهای معروف استان خوزستان، استمران (سمران و یا سایر) ۸۰ درصد کل تولید و برخی گونه‌های مهم دیگر شامل خارک می‌باشد که صادراتی است.

- ۲- نداشتن تشکل‌های فعال تجاری و صادراتی در ارتباط با صادرات خرما
- ۳- وجود قوانین و مقررات اداری دست‌وپاگیر در خصوص صادرات خرما
- ۴- نبود پایانه‌های صادراتی ویژه محصول خرما در مبادی خروجی کشور
- ۵- عدم شرکت فعال بخش خصوصی در نمایشگاه‌های خارجی به علت مشکلات مالی و عدم نهیلات مناسب برای آنها
- ۶- ناآشنا بودن خواص خرما برای مردم در ایران و دیگر نقاط جهان که به طور مستقیم بر تقاضای این محصول اثر منفی دارد.

■ **پیش‌بینی شما برای تولید**

خرما در برنامه سوم چیست؟

در برنامه سوم توسعه به‌طور عمده بر افزایش عملکرد در هکتار و بهبود کیفیت محصول خرما تأکید شده است. پیش‌بینی می‌شود در صورت فراهم شدن اعتبارات پیشنهادی عملکرد در هکتار خرما با حدود ۴۰ درصد افزایش به ۷۰۰۰ کیلوگرم برسد. این افزایش همراه با افزایش سطح باغات بارور موجب خواهد شد که میزان تولید خرما به بیش از ۱۳۵۰ هزار تن افزایش یابد.

■ **آیا در زمینه تولید خرما در**

ایران برنامه مدونی وجود دارد؟

۱۱ مشکلات عمده صنایع جانبی عبارتند از:

- ۱- کمبود کارگاه‌ها و کارخانه‌های بسته‌بندی مدرن (منطبق با دانش فنی روز)
- ۲- کمبود کارخانه‌های صنایع تبدیلی (تهیه قند مایع، عل و شیره خرما و سرکه، الکل، کارامل، اسید سیتریک و...)
- ۳- عدم استفاده از ضایعات ناشی از درخت خرما از قبیل شاخ و برگ به منظور تهیه نئوپان و صنایع دستی به صورت صنعتی، خمیر کاغذ الیاف بلند.
- ۴- کمبود کارتن و عدم توزیع به موقع آن.
- ۵- کمبود نقدینگی در بخش‌های صنایع تبدیلی و بسته‌بندی
- ۶- تأخیر زمانی در پرداخت نقدینگی با توجه به فصل برداشت خرما در کشور. وجوه سرمایه در گردش که توسط بانک‌ها در اختیار صاحبان صنایع گذاشته می‌شود، باید به صورتی باشد که تا خرداد ماه هر سال به دست ایشان برسد.

■ **مشکلات و معضلات بخش**

بازرگانی و اقتصادی خرما کدامند؟

۱۱ مشکلات عمده در این زمینه عبارتند از:

- ۱- عدم وجود اطلاعات کافی در خصوص بازارهای مصرف داخلی و خارجی.

خرماهای معروف استان بوشهر، کیکاب (حدود ۸۰ درصد کل تولید) است.

خرماهای معروف فارس شامل زاهدی، شاهانی، کیکاب، استان کرمان خرمای مضافتی، استان سیستان و بلوچستان خرمای مضافتی و ریسی، استان هرمزگان خرمای پیارم و منطقه جیرفت خرمای مضافتی و مرداستگ است.

■ **مشکلات و معضلات مبتلابه**

تولید خرما در ایران کدامند؟

۱۱ مشکلات عمده عبارتند از:

- ۱- نامناسب بودن مناطق کشت، شوری خاک و آب، رطوبت نسبی بالا به همراه درجه حرارت ۴۰-۵۰ درجه سانتی‌گراد و محدودیت آب.
- ۲- سستی بودن نخلستان‌ها (عدم رعایت فاصله کشت، تکثیر ارقام به وسیله کشت بذری، نامرغوب بودن ارقام موجود، روش‌های آبیاری موجود، تراکم بیار بالا).
- ۳- محدودیت کاربرد ماشین‌آلات کشاورزی در نخلستان‌های موجود.
- ۴- عدم امکانات مالی نخل‌داران در انجام امور مربوط به بهزراعی

■ **مشکلات و معضلات بخش**

صنایع محصول خرما کدامند؟

۱۱ بله برنامه‌های مدون اداره کل نخیلات در زمینه تولید طرح طوبی، طرح‌های عمرانی (ملی و استانی) و فناوری کشت بافت و بخش صنعت، فرآوری و صنایع جانبی و خدمات حمایتی (تضمین خرید محصول خرما، کشور و بیمه خرما)، از برنامه‌های مدون این بخش می‌باشد.

۱۲ آیا بررسی جامعی در خصوص مزیت وضعیت صنایع تبدیلی و ایجاد ارزش افزوده خرما صورت گرفته است؟

۱۱ با مقایسه مقدار تولید این محصول در کشور با مصرف داخلی و صادرات، این مسأله جلب نظر می‌نماید که حدود ۵۰۰ هزار تن خرما برای بهره‌برداری و استفاده بهینه می‌تواند در چرخه صنایع تبدیلی و فرآوری خرما وارد گردد. در حالی که ایجاد صنایع به فراخور تولید در کشور نبوده است. طبق آمار وزارت صنایع تنها ۱۷ واحد دارای پروانه بهره‌برداری به ظرفیت ۲۲۶۳۰ تن در این زمینه فعال می‌باشد. سه واحد با ظرفیت ۶۱۵۰ تن دارای پروانه تأسیس بوده ولی فعالیتی ندارند و حدود ۱۳۱ واحد دارای جواز تأسیس با ظرفیت ۴۴۴۸۹۰ تن جهت بسته‌بندی و شهد خرما موافقت اصولی دریافت نمودند.

از این رو بیشتر اهداف اداره کل نخیلات با همکاری و هماهنگی معاونت توسعه صنعتی وزارت صنایع

و معادن بر این راستا قرار گرفت که صنایع تبدیلی و فرآوری را رونق بخشیده و روش‌های جدیدی برای تبدیل خرما، مزاد بر مصرف کشور که دارای ارزش افزوده بالایی است، پیدا نماید.

۱۳ در خصوص تضمین خرید محصول خرما، کشور از نخل کاران چه اقداماتی انجام شده است؟

۱۱ در راستای سیاست‌های دولت در خصوص خرید تضمینی برخی از محصولات کشاورزی، وزارت کشاورزی (وقت) موضوع را پیگیری کرد که با توجه به جبران هزینه‌های تولید و تأمین سود عادلانه برای باغداران، به خصوص نخل کاران و تولیدکنندگان خرما و حفظ اهمیت اقتصادی و غذایی آن، حداقل و حداکثر قیمت خرید تضمینی خرما در سال ۱۳۷۹ بر اساس مصوبه شورای اقتصاد، حداقل ۱۱۶۰ و حداکثر ۱۷۰۰ ریال تعیین و به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور ابلاغ شد.

سازمان مذکور با هماهنگی سازمان‌های ذیربط، ارقام مختلف خرما را قیمت‌گذاری کرد و قیمت‌های مذکور را برای اجرا به سازمان مرکزی تعاون روستایی کشور ارسال نمود تا با همکاری سازمان‌های کشاورزی استان‌های خرماخیز اقدام به خرید گردد.

۱۴ در خصوص بیمه خرما چه اقداماتی صورت گرفته است؟

۱۱ قانون بیمه محصول خرما ابتدا به صورت آزمایشی در دو استان سیستان و بلوچستان و کرمان برای سال اول در نظر گرفته شد و گونه‌های تحت پوشش بیمه را در این دو استان ارقام مضافتی، قصر و ربی تشکیل می‌دادند. مقرر گردید که پس از اجرای آزمایشی این قانون در دو استان مذکور در سایر مناطق خرماخیز کشور نیز تعمیم یابد.

در سال زراعی ۷۶-۷۵ و بر طبق آمار ارسالی از صندوق بیمه محصولات کشاورزی در مجموع ۲۷۷۸۸ اصله از نخیلات ۳۰۵ نفر ضمن عقد قرارداد، تحت پوشش بیمه محصول خرما قرار گرفت.

با اجرای موفق این طرح آزمایشی در سال اول تصمیم گرفته شد که برای یک سال دیگر نیز این طرح ادامه پیدا کند و تعمیم سطح قابل پوشش بیمه‌ای در برنامه پنج‌ساله دوم تأمین گردد. به همین منظور جهت اجرای این طرح آزمایشی در سال زراعی ۷۷-۷۶ استان خوزستان نیز به عنوان استان سوم در نظر گرفته شد و با توجه به اینکه در سال اول اجرای طرح بیمه در استان مذکور نیاز به جمع‌آوری اطلاعات بیشتر و تجربه قابل قبول بود و نیز به دلیل آمیت ویژه رقم استمران، این رقم در سال زراعی ۷۷-۷۶ در استان خوزستان تحت پوشش بیمه قرار گرفت.

لازم به ذکر است که در حال حاضر علاوه بر استان‌های مذکور،

محصول خرمای مناطق بوشهر، فارس و هرمزگان نیز تحت پوشش بیمه قرار گرفته‌اند. استان‌های تحت پوشش بیمه سطحی معادل ۹۸ درصد نخیلات کشور را دربرمی‌گیرند که نسبت به محصولات باغی دیگر بالاترین سطح پوشش بیمه را دارا می‌باشند.

■ **پیش‌بینی شما در زمینه صادرات خرما طی برنامه سوم چیست؟**

با توجه به اینکه بهبود کیفیت محصول تولیدی در برنامه پنج‌ساله سوم از اهداف عمده است، از این رو صادرات خرمای کشور محدود به ارقام تجاری و مرغوب و بازارپسند و با رعایت استانداردهای بین‌المللی و اصول بهداشتی خواهد شد و با کیفیت مطلوب به کشورهای مقصد حمل خواهد گردید. پیش‌بینی اولیه برای صادرات محصول خرما در سال ۷۹ به میزان ۵۰ هزار تن، در سال ۸۰ به میزان ۷۰ هزار تن، در سال ۸۱ به میزان ۸۰ هزار تن، در سال ۸۲ معادل ۱۰۰ هزار تن و در سال ۸۳ به میزان ۱۲۰ هزار تن می‌باشد.

■ **کشورهای رقیب خرمای ایران در بازارهای جهانی کدامند؟**
عراق، عربستان، تونس، مراکش و الجزایر.

■ **خرمای ایران به کدام کشورها صادر می‌شود؟**

با توجه به آمار دریافتی از دفتر اسرار و خدمات ماشینی خرمای ایران به کشورهای ویتنام، هلند، هند، یونان، آذربایجان، آلمان، اتریش، ارمنستان، ازبکستان، اسپانیا، استرالیا، آفریقای جنوبی، افغانستان، امارات متحده عربی، اندونزی، انگلستان، اوکراین، ایتالیا، بحرین، برونئی (دارالسلام)، بسلویک، بلغارستان، بلوروسی (روسیه سفید)، بوسنی و هرزگوین، پاکستان، تاجیکستان، تانزانیا، تایوان، ترکمنستان، ترکیه، ترینیداد و توباگو، جیبوتی، چک، دانمارک، روسیه، رومانی، زامبیا، زیمبابوه، ژاپن، سنگاپور، سوئد، سویس، سوریه، صربستان و مونتنگرو، عراق، فرانسه، فیلیپین، قبرس، قرقیزستان، قزاقستان، قطر، کانادا، کنیا، کویت، لبنان، لتونی، لیتوانی، مسالت، مالزی، مجارستان، مقدونیه، نروژ و نیوزیلند صادر می‌شود.

■ **مصرف سرانه خرما در ایران چقدر است؟**

مصرف سرانه خرما در ایران حداقل ۴ کیلوگرم و حداکثر ۱۰ کیلوگرم و به‌طور متوسط ۷ کیلوگرم می‌باشد. متوسط میزان مصرف سرانه خرما در استان‌های خرماخیز در سال ۱۳۷۸ به ۱۲/۷ کیلوگرم رسید.

■ **توصیه شما به تولیدکنندگان خرما چیست؟**

توصیه‌های زیر به نظر ضروری است:

- ۱- استفاده از ارقام مرغوب و تجاری (به ویژه ارقام خشک) به جای ارقام نامرغوب و کم‌بازده
- ۲- رعایت اصول فنی و توصیه‌های کارشناسی در زمان کاشت، داشت و برداشت خرما
- ۳- تغذیه مناسب از طریق آزمایش آب و خاک و برگ و استفاده از کود شیمیایی بر اساس آزمون مذکور و نیز بهره‌گیری از کودهای آلی
- ۴- رعایت فاصله کاشت در نخلستان‌های تازه احداث شده
- ۵- استفاده از سیستم آبیاری تحت فشار

■ **توصیه شما به صادرکنندگان خرما چیست؟**

رعایت استانداردهای بین‌المللی، بسته‌بندی‌های مرغوب و یکدست و نیز تثبیت نسبی قیمت‌های اعلام شده به مشتری بر اساس درجه‌بندی و نوع رقم و سلیقه مشتری.

■